döneminde Bizans'la tekrar mücadeleye girilmiş ve 896 ve 917 yıllarında iki defa Bizans ordusu Bulgarlar tarafından yenilmiştir. Bizanslılar Bulgarları durdurmak için 967 yılında Rus knezi Svyatoslav'la anlaşarak etkilerini azaltmıştır. 1014 yılında Bulgaroktonos lakabıyla anılan Bizans imparatoru II. Vasil, Bulgar ordusunu yok etmiş ve 1018 yılında da Bulgaristan'ı Bizans'a bağlayarak I. Bulgar Devletini sona erdirmiştir.

7. yüzyılın ilk yarısında Hazarlar, Bizans'la ilişki kurmaya başlarlar. Bunun nedeni 626 yılında İstabul'un Avar ve Sasaniler tarafından kuşatılması ve Sasanilere karşı Bizans'ın Hazarlardan yardım talebidir. Bizans, Hazarların yardımı ile 627'de Ninova Savaşında Sasanileri yenmeyi başarır. 650 yılından sonra Göktürk Devletinin Çin hakimiyetine girmesi üzerine Hazarlar, egemenlik alanlarını Kafkaslardan Kırım'a kadar genişletirler. 8. yüzyılın başında kızkardeşini Bizans imparatoru II. İustinianos'a eş olarak veren Hazar hakanı kendisini Bizans taht mücadeleleri içinde bulur. Bunun sonucu Kırım Yarımadasının en önemli şehri Herson 711 yılından 834 yılına kadar Hazarların hakimiyeti altında kalır. Hazar hakanı 732 yılında da kızı Çiçek'i Bizans imparatoru III. Leon'un oğlu V. Konstantinos ile evlendirdi. Bu evlilikten doğan IV. Leon 775-780 yılları arasında Hazar Leon adıyla Bizans imparatoru oldu. 9. yüzyılda ise Bizans-Hazar ilişkileri Kırım Yarımadasının hakimiyeti üzerine mücadeleyle geçmiştir. Bizans, Kırım şehirlerinde kurduğu piskoposluklar kanalıyla Hazarlar arasında Hıristiyanlığı yaymaya çalışmıştır. Bu durumun aksine Hazarların yönetici grupları ise Museviliği tercih etmişlerdir. Ancak Hazarların tarih sahnesinden silinmesini neden olan gelişmeler Bizans topraklarından değil, 10. yüzyılda Hazarların Ruslar, Peçenekler ve Kıpçaklarla giriştiği mücadelelerden kaynaklanmıştır.

AMAÇ 3

Bizans'ın Peçenek ve Oğuzlarla ilişkisini tartışabilmek

Orta Asya'dan Karadeniz, Balkanlar ve Orta Avrupa'ya 9. ve 11. yüzyıllarda yeni bir Türk göçü dalgası yaşanmıştır. Bu göç dalgasında Peçenekler ve Oğuzlar ön plana çıkmaktadır. 952 yılından itibaren Bizans kaynaklarında Pacinak şeklinde geçen Peçenekler 10. yüzyılın başında Kırım coğrafyasına gelmişler ve Bulgarların komşusu olmuşlardır. Bu sırada Simeon komutasındaki Bulgarlarla mücadele eden Bizans onlara karşı Peçeneklerle ittifak yapar. Ancak 1018 yılında Tuna Bulgar Devleti ortadan kalkınca Peçenekler, kendilerini Bizans'la mücadele halinde bulurlar. 1026, 1035 ve 1036 yıllarında Peçenekler Bizans'ın hakimiyetindeki Bulgaristan, Makedonya ve Trakya'ya akınlar düzenlerler. Fakat 1048 yılında Peçenekler arasında yaşanan iktidar mücadelesinde Bizans'ın Peçenekler üzerindeki etkisi artar ve Peçenekler 1087 yılına kadar Bizans hizmetinde ücretli askerler olarak görev alırlar. Bizans kaynaklarına göre bu ücretli Peçenek askerlerinin sayısı 15000 üzerindedir. 1071 yılındaki Malazgirt Savaşında da Bizans birlikleri içinde Peçenek askerleri bulunmaktaydı. Ancak savaş esnasında Peçeneklerin bir kısmı Selçuklu tarafına geçmiştir. Bizans, Peçeneklerin bazılarını Sofya, Niş ve Makedonya bölgesine yerleştirir. 1087 yılından sonra Peçenekler, Bizans üstünde askeri üstünlük sağlarlar. Fakat 1091 yılında Bizans'ın ittifak kurduğu Kumanlar tarafından ağır bir yenilgiye uğratılan Peçenekler güçlerini yitirirler.

10. ve 11. yüzyıllarda Oğuzlar (Uzlar), kaynaklarda Tork, Torki, Toriki ve bazen de Torkmen isimleriyle kaydedilmişlerdir. Uzlar, 1065 yılında Tuna'yı geçerek Bizans topraklarına girmişler ve Selanik üzerinden Mora'ya kadar gitmişlerdir. Ancak bölgedeki Peçeneklerin mukavemeti, soğuk ve salgın hastalıklar nedeniyle varlıklarını koruyamadılar. Hayatta kalanların bir kısmı Bizans ordusunda istihdam edilirken Dobruca bölgesinde kalanlar Peçenek, Kuman, Tatar ve Selçuklu Türkleriyle karışarak Gagauzların oluşumunda yer aldılar.